

Forfatter: Ulfstand, Lave Truidsen

Titel: BREV TIL: Gyldenstjerne, Mogens FRA: Ulfstand, Lave Truidsen (1555-01-12)

Citation: Ulfstand, Lave Truidsen: "BREV TIL: Gyldenstjerne, Mogens FRA: Ulfstand, Lave Truidsen (1555-01-12)", i *Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre (1. bind)*, TRYKT HOS NIELSEN & LYDICHE (AXEL SIMMELKIÆR), s. 297. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-000743146-001-shoot-L0007431460010254.pdf> (tilgået 24. april 2024)

Anvendt udgave: Breve til og fra Mogens Gyldenstjerne og Anne Sparre (1. bind)

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Varberg, 12. Januar 1555.

Lave Ulfstand til Mogens Gyldenstjerne.

Han sender ham sit Svar paa Svenskernes Klager over ham, som han for største Delen allerede har besvaret, og udtaler sig om den Skipper, som Mogens Gyldenstjerne har faaet til sit Skib.

Mynn gandske venlig kierlig helsenn nu och altiit forsendt medt Gudt almechtiste. Kiere her Magnus, frende och besynderlig gode venn, nest aldt venligen tacksigelse for allt ære och gott, y mig altiit giort och beuist haffuer, huilckett ieg altiit gandske gierne weluilligen forskylles. 298 will mett, huiss gode ieg widt etther lefft och kiertt kandt were, som ieg och plichtig kiendis etc., giffuer ieg etther, kiere her Magnus, venligen til kende, att ieg fick etthers schriffuelse mett thenne breffuisere, etthers suendt, met sampt thet metfølgende register paa the artickle och klagmaall, som the Suenske konge mait. vndersaatte till Suerige haffue sig modt mig offuer beklage, som y er begierendis att wille gjøre ther paa min schriffellig antuordt och jgien forskicke etther til hande mett thet første, huilcke artickle ieg offuerlest oc forstaaet haffuer oc finder thet fast were samme artickle, som ieg tilforn haffuer forskicket konge mat. min allernadiste herre min scriffellig antuordt paa, som ieg icke rettere forseer mig, hans naadis kongelig høgmechtighet jo wist schall haffue forskicket konge maitt. till Suerrige eller och hans naadis raadt vndertagen tuinde artickle, ther røris om, som er først om en Stien Ericksøns suendt, som fangen bleff satt paa Wardbiere slot nogen tiid lang, oc ett ege tre, om huilcke tuinde artickle ieg nu sender etther vtj thette metfølgende sedell mine scriffellige suar paa at forstaa, om etther tyckis, kiere her Magnus, att were saa nock paa thenne tiid, effther thij ther paa før er giort suar oc vndskylling, oc føge kandt haffue paa sig wider at forlengis; dog ther som thet begieris, skal altiit bliffue got at gjøre mett.

Kiere her Magnus, giffuer ieg etther nu venligh til kende, att nu sidenn ieg war hoss etther, haffuer ieg offuerlest forne klagmols artickle och fantt ther endnu en artickell, ij eller iij, som mig tyckis fornøden er att gjøre suar paa, som ieg haffuer antuordet etthers thiennere att framføre till her Gyste Olsønn, som y nu selloff yddermere kunde offuerleese oc forfare, om thet saa maa paa thenne tiid begaa sig. Jeg frychter, ieg haffuer giort thet nogit for langt oc skall fortienne vtack bode aff etther oc cantzelerenn, naar y fange thet att see; s. 299 ieg tror icke heller, atthe wille tage nogen tingist till mistøcke att giffue nogen vlempeelige klagmaall offuer nogen, att mandtt ther for met rette forantuorder sig. Attj wille welgiøre oc biude mig till, huad godtt fortrøstning ieg maa vente mig aff cantzeleren och etther paa tisse mine suar; skall nogen vtack wancke, tha haffuer ieg thendt heist aff etther tho. Ehuadt venlighedem emellom the Suenske oc oss nu skall were, tyckte mig aff min vforstandighedt, att ieg icke ringere kunde komme ther hen mett endt lade nogen plomphedtt vndfalle mig modtt them paa thet neste, som mig tyckis att kunde lempe sig, befrychtendis mig att icke kunde finde eller bekomme enn anden tiid legligt till att giffue them saa rundelig suar. Ieg haffuer oc forfaret, siden ieg kom hiem, att tisse klagmaall ere minst her Gyste Olsøns dicht. Thet er nu then anden gang eller tredie gang, som the haffuer nu giort slige klagmoll offuer mig, och widt icke retthere, endtt the jo nochsom haffuer fangit suar ther vpaa, vden mig tyckis, att enn partt the gode herrer tager sig kun till en tiid fordriiff ahnn oc lade recke saa langt, som thet kannndt, dog ieg icke andett will sige om her Gyste, endt y sig selleff er, att thet icke er allt hans skyldtt, oc haabis till att well forligis om handelen met hannom; vden att gjøre them enn partt alle till tacke, er mig icke muligt.

Kiere her Magnus, om etthers skipper, som ieg forstaaer i haffue fanget till etthers skib, tyckis mig well paa hyren att were i thet meste. Gudt gaffue, hand kunde ellers gøre etther thenn thiennist, hannom burde, ther mand endskøntt skulle giffue sligt folck i thet meste, thij the ere onde att bekomme; dog kand ieg icke rettere forfare, endtt jo møgett haffuer vanckett vndertiden paa the farewandt oc er en godt bodtzmand oc skibs tymmermand; dog maa y lade haffue godtt opsiunn hoss hannom. Ieg haffuer nu fortøffuit etthers budt nu i ijs. 300 dage her, att icke war saa leddig att kunde bekomme saa snartt att giffue suar paa tisse suenske artickle. Jeg haffuer oc sendt mine brødere schriffuelse om, hui mig tyckte om mine smaa erinde, saa witt ieg widt, huadt fornøden giøris paa thenne tiid, som etther well fortæncker, ieg selloff gaff etther til kende om altingist, om nogit om mig paa thale kommer, bedendis etther, attj wille føge altingist til thet beste, som ieg dog jngen tuiffuell paa haffuer. Och y huiß maade ieg kand thienne etther, skulle y alle tiid raade oc biude offuer mig som offuer etthers willige frende oc venn. Her mett etther altiit Gudt almechtiste befaendis. Datum Varbiere then 12. dag january aar etc. mdlv.

Laue
Vltzstandt.

(Bagpaa: Seglet og Udskriften:)

Erlig welbiurdig mandt och strenge ridder, her Magnus Gyllenstiernn till Stiernholm, høffuitzmand paa Laholm, sin kiere frende och besynderlige gode venn, gandske venligen til hande.

(Paa en indlagt Seddel:)

Kiere frende, skall oc icke wor smaa erindt om skiibs fethalij eller giengierd forglemis.

(Bilag:)

Laue Vltzstandts suar paa nogen artickler, som the Suenske haffue sig offuer hannom beklagit, som tilforn icke aldielis omklagit eller suar paa giffuit blant siste forledne schrfftlige klagmaals artickle och swar.

Item først, som ther røris om enn her Stiienn Erichsens suendtt, som nogen tiidt lang fangen sadt etc., tha dragis mig icke retthere till minde, endt samme karll war tuinde eller trinde gange sin verff her vpe och neder vtj landen fraa Suerig, och talde selloff vndertiden mett hannom om, huiss hans beskeett war her vtj landen; tha lodt han mig forstaa, att haffde hans hosbondis werff met atts. 301 fare, och ieg gaff hannom tilkende, att hand skulle nyde hans hosbondh gott att, vdi huiss for thenn gode mandtz skyldtt well war giortt. Thij hand skildis met føge lempe sist fraa mig, oc hand bleff her siden en tiidt lang beliggendis, sagde sig støndom att wille hans hosbondis werff och erinde nedtt ad Skaane och støndom till Jytlandt eller Fyen till skibs; dog skiib løb stedtze fram oc tilbage, bleff hand stedtze neruerendis tilstede wid iij eller iiij vgger, støndom y Ny Warbiery, Gambleby eller anderstedtz, huor hand wille vtj lenet, oc tog sig føge godtt bestilling fore andet endt drack och regierede mesten alle netther och dage offuer mett klammer oc perloment, som handt noch som brugede her widere, end hannom well fornødenn giordis. Och effther slig vskickelig wesenn, hand tog sig faare, lodt hannom vtj en godt mening tilsige en gang eller tøser, att hand skulle tiltencke oc vdrette sin hosbondis werff och erindt enthen her vtj landen eller anderstedtz, huorsomhelst hans hosbondis werff eller bestilling war, och haffue slig hans wskickelighet fordrag. Dog hand ther føge om achtede och holtt thet saa enn tiidt lang henn. Saa paa thet siste kom v eller vj klagmaall offuer hannom for min fogitt y min frauereelse, som han bedreff modtt kongle mait. min nadiste herris arme vndersatther her for porten besiddendis, som war først Karine Niels smedtz, Ingerit Suendt Olsens oc Mette y Gambleby, som beklagede them huer for sig, huorledis handt hagde fordruckitt thieris øll och icke wille bethale thennom. Klagede och sammeledis Gundele Seuitz y Gambleby, huorledis hand slog hindis dør synder och brødt hindis huss vp met woldt oc welde oc tog hinde j te øll fraa met vminde och drack thenn vdt, och for hun stodtt ther emodt och wille icke lade hannom fange samme te øll vdt, slog hand hinde till jordenn, att hun war ner jlle farenn.

Thesligiste huorledis handtt och ille hagde blaa slagtes. 302 met thørre hug paa samme tiidt tuinde vnge drengene, hindis sønner y gaarden, som huer mandt witterligt er, gjorde huercken hostruen, drengene wander, lønn eller bønn for slig hans woldtzuerck, gaardgang och husfredtt, thennom skede i thieris eget hus oc hiem.

Sameledis beklagede sig och Birgite porteners, huorledis handt oc om natther tide slog hindis dør synder offuer hinde vden all skiell eller aarsag, som hun laa vtj hindis eget hus, och sagde wille haffue slagit hinde nedt paa hoffdit vtj enn brynd, som stodt vden for hindis dør, at handt icke kom saa snart jnd, som hand wille, saa the arme kongle mait. vndersatther, her for porten i Gamleby boendis, hagde huercken fredtt eller roe for hannom neither eller dage for slig hanns wtilbørlige offuerwoldt. Huorfore min fogit vtj min frauereelse lodt sette hannom. Dog sligt er halsløs gierning, oc burde ther for att miste sinn hals, lodt ieg thet for effthertall oc mistancke skyldtt, att jngen skulle haffue sig offuer mig att fortencke nogen godtt mandtz thiennere i Suerrig att wille met thet høgiste strenge. Och tenckte ther met att forthiene tack, att hannom skede naade oc icke rett, y thet ieg saa strax slett lodt hannom forsee sig, ieg kom hiem.

Item samme dag handt kom vdt aff slottet, gick hand om natthen fraa Nye Wardbiery oc till Gamleby oc slog ther atther jgienn enn dør synnder och huss op offuer en konge mait. vndersatt mett naffn Haltt Anne, som oc bleff strax beklagit.

Sidenn drog handt till fergesteden widtt Aas closter i Wiskeherrit oc war ther nogen tiidt lang, drack och regierede ther sammeledis oc kom sig ther vtj handell mett en konge mait. vndersatt, mett Byrge Olsøn i Byrum, saa hand fick ett suerdtt aff forne Byrge Olßøn, och handtt fick enn skee aff forne (!) Per Hallandtzfar jgienn, och huorledis handt magede thet, tog handtt bode suerdtt och skee oc redtt sin kaaß mett och bethalde huerckens. 303 øll eller andett, som handtt hagde druckett eller forterit ther y forne: ferrimandens huss, som oc bleff beklagit. Oc ther som nogen minne thiennere hagde saa skickit sig for thenn gode mandt her Stiens portt eller vtj hans forlening, wille ieg haffue wist hannom ther bode ære oc tack fore, att hand icke lodtt hannom vstraffit komme tilbage jgien, huilckett och vdenn tuiffuell icke heller her skulle haffue skeedtt, hagde hand icke nøt thet thenn gode mand hans hosbondt atth.

Item om jacht och raahaffuer, som omrøris, ieg skulle haffue ladet jege jnde om grentzerne paa the svenske skouge och aarligen flytte jo lenger jooch mier jnd paa Suerigis eiger vden loff och minde oc forspiltt megen ege skouge och, huad ege bielcker som duelig ware, strax offuer grentzenn indtføre vtj Hallandtt;

thesligiste och om thet ege tree, som omrøris vtj anden artickell, ieg skulle haffue ladet huggit paa Stiernaas etc., giffuer ieg saa for suar epaa om forne jacht oc raahaffue och gierne lader kommit til grandsken och gruntlig forfaring, huad vtj sig sielloff er, och forseer mig nest Gudtz hielp skall icke skielligenn beuisis mig offuer att haffue met vminde, woldt eller welde ladett hugge eller vdførtt noget thimmer tree, lidett eller stortt, offuer grentzen y Suerrig, siden ieg fick kwngge mait. min aller nadiste herris befaling y thenne landtz ende. Vden er well sant, att en kronnens thiennere kiøffte ett ege tree vtj Suerrig for sin fulde werdt, och

min fogit kjøfte samme kronnens thiennere samme tree aff jgienn paa min vegne, oc tenckte icke ther mett at gjøre nogen synderligen emodt met, som mig met rette kunde haffue nogen tilltall till att kjøbe aff konge maitt. min nadiste herris egen vndersatther her vtj riget, huiss redligen hagde kjøfft och bethalit met minde for sin yderste werdt, efftherthij thet er tisse trinde rigers jndbygere och vndersatther vformient att handle och vandle mets. 304 huerandre. Dog ieg well nochsom adspurde samme kronens thiennere, huorledis hand hagde fangit samme tree, tha gaff handt mig tilkende, att handt redligen oc rettelig hagde kjøfft samme tree for sin yderste werdt, som handt nochsom kunde bewis, om behoff giordis, oc ther som nogett vtilbørlightt i slig maade eller alle andere giort er paa mine ordtt, tha maa the thet selloff suare och haffue ther jngen hiemmel eller tilstander aff mig. Och ther som ieg ther hagde tencktt, nogen klagmaall schulle haffue kommit offuer eller synderlig om anckit, att mig paa thet siste kom treeit till gode, hagde jeg well selloff, Gudt were loff, hafft nochsom gode raadtt till slichtet tree enthen paa min syskindtz grundt oc eygdom eller thenn ringe partt, ieg selloff kand haffue her vtj Nørre Hallandt.

Och thersom ieg saa nøge skulle haffue stuckit effter altingist att wille forvnde eller formiene enthen Suerigis vndersatther att kjøbe her vtaff Nørrehallandt eller konge maitt. min nadiste herris vndersatter att føre till Suerig, skulle well bliffue ydermieris werdt endt ett trees werdt, som skall bliffue tilstede, ehuadt ther om kandt thalis, och altiit gerne lide for minne tilbørlige dommer, hues ther om mig for rette findis, huilcken paaaching ieg forseer mig, the Elsborgis borger icke gierne ville skee skulle saa well som andere Suerigis rigis jndbyggere paa sin side saa vel som po thenne side, som ieg och forseer mig icke heller aff mig mett vrett skeett er. Oc tyckis slig klagmaall ringe were rigerne emellom att bemøde, som mand dog well vitherligt er ther, naar mand ther will om spørre etc., att konge maitt. och kronnens thiennere io haffuer met minde kjøfft oc betaldt samme tree, førendt handt fick thet vden mins partt miere forett och fremett till thet beste. Gud gaffue, thet saa paa alle sider skeett ware som paa min side, och findis well flere endt en vtj Suerig, som haffuer her jnde paa konges. 305 maitts. min nadiste herris grund oc eygdom mett woldt oc welde huggit oc jndgrebett offuer grentzerne, siden thette venlige forbundt riigerne emellom vprettit bleff, som anderledis och høgere er att regne oc icke nu om altingist paa thenne tiid fornøden giøris att forklare, før widere grandsken kommer, wden will icke haffue fordultt om Anders i Veesteby, huorledis handt haffuer ladet hugge oc quiste her jnde offuer grentzenn paa konge mait. min nadiste herris grund oc eygdom offuer the hunderede grøne eger oc olden tree for sitt fee paa en vinther forleden, som beuislig nochsom skall findis. Dog sligt skall ther saa tilstedis, anseis oc jnthet om thales eller regnis; giffuer ieg well att betencke, huad ther om kandt rettist were.

Item som ther och røris om en Niels Persønns landbo paa Rode, till Kongsbacke ting kom riidendis och fick ther nogen hug etc.:

huilckett mig icke før haffuer om werit beklagitt, vden min fogett beretter for mig, samme dag, ting stodt i Kongsbacke, kom handt till dricks met nogen tisse løse vdgierts knechter och førde sig ther i nogen perloment och vnyttig ordt modtt them, oc fick thee paa bode sider nogen thøre hug, och samme knechter paa thet siste wille wide, huad hans werff och beskett war ther, och jngen synderlig beskett kunde eller wille gjøre them om nogenn hans werff, saa hand ther offuer bleff anhollen tilstede, saa lenge ting war offuerstaaet och sager ledig. Lodtt min fogett hannom forsee sig, strax ther handtt fick spurt thet, och samme karll bleff ther natt och dag siden leddig oc løss offuer hoss thennom, oc wederforis thet beste. Att ieg skulle haffue ladett slaa hannom eller saa ynckelig metfaris, forseer ieg mig, icke skall findis min befaling, oc er mig icke muligt att suare till alle løse tretther, sligt løst folck sig foretager paa nogen parth. Och ther som ieg oc y slig maade slig sager alle saas. 306 nøge schulle vpscriffue och for klagemol førdre, kunde well fellicht¹⁾ findis nock konge maitt. min nadiste herris folck och vndersatther, som vtj Suerige er baade fangen, slagen, ille tiltalitt och for kortt skeedt ydermere, endt nogen tiidt her vtj rigett kandtt were Suerigis rigis jndbyger wederfarett, oc her till føge omtalit.

20

Item som ther oc røris mig att skulle vden sag oc all skiellig aarsag konge mait. till Suerige etc. till foretredt ladett borttage, forhindre oc forholle noget ege thimmer, som konge maitt. till Suerige lodtt hugge vtj marck paa sin eigne oc Suerigis rigis skouger, oc samme thimmer nu en tiidt lang hans konge maitt. modttwilligen forenthollit:

paa huilckenn artickell ieg sist forleden lodt tisse gode herrer Danmarckis rigis raadtt, her war hoss mig paa vpfarten, min suar och vndskylling forstaa, huorledis att konge mait. min nadiste herris strenge forbudtt ehr vdt gangen, att aldielis jnthet ege thimmer skall vdskebis eller vdføris aff rigett, och huorledis konge mait. vndersatther och kronens thiennere beklagit sig hartt offuer samme thimmer kjørsell, som kjørdis offuer thieris agger oc enge, the fattige mend til skade oc forderff; och jngen till wisse kunde rett vdspørge paa samme tiid, huem samme thimmer schulle tilkomme, før her Gyste Olsens skib kom ther for landen vtj min frauereelse oc jndskibbett enn partt aff samme thimmer, och min fogett y samme herrit kom ther offuer till made och forbøddt them att skibbe eller vdføre nogett, før endtt the hagde ther om giffuit mig ordt fore och vtj mine minde paa konge mait. vegne effther slig konge mait. forbudtt, som vtj landen giort er. Oc war oc modtt konge mait. vndersatthers fryheder och preuilegier nogen fremmett att bruge slig handell, som rigens jndtbyggere forbodne oc formients. 307 ere; och samme skib løb strax ther fraa, met huiss thet hagde

jndtagit, vden widere ordtt, huilckit forscreffne min fogit mig och strax till Schaane saa tilschreff, och ther som ieg ther om hagde fanget nogen rett vnderretning aff her Gyste Olsønn eller nogen anden, scrifftligen eller mundtligen ett ordtt, hure fatt hagde werett om samme thimmer, och om hand icke selloff hagde wiltt forførdrit thet hos konge maitt. min aller nadiste herre om forløff adtt vdskitab, forseer ieg mig gierne att wille haffue for konge mait. høgmechtighedtz skyldtt till Suerige forførdrit thett hoss konge maitt. min aller nadiste herre om forløff och gandske godwilligen funditz, huor ieg yddermiere eller høgere kunde haffue thient hans naadis konge høgmechtighet till gode. Huilckit the gode herrer Danmarckis rigis raadtt nu jgienn sidenn lode mig forstaa om samme thimmer blanth andere erindt, vtj Elsborig och mett paa thale war, och tilkende gaffue, att naar her Gyste Olsønn wille vdskitab samme thimmer, skulle were hannom geføyelig och bystandig till thet beste, ehuis maade hanss budtt thet behoff hagde, huilckett ieg thet ochsaa bestillet haffuer att gierne skee skall, som ieg vden tuiffuell forseer mig, her Gøste och igienn siden forstaa it haffuer. Och hagde ther om paa thenne tiidtt icke widere formodett mig nogen anklage, icke heller forseer mig att skulle findis met min minde, willie eller samtyck nogett thet ringiste tree, i hoben er, were borth tagit eller vndtrycht, vdenn findis tilstede paa platzerne, som thet lagdis, oc befalith ther om vpseis till thet beste. Gudtt kende, thett icke were giort hanss naadis konge maitt. till nogen fortreedtt, huilckett ieg och selloff giffuer att betencke, huad ther vtinden leygligt om war. Gudt gaffue, thet ellers for hans konge mait. høgmechtighet saa retteligenn motte framfør is, som thet y sig sielloff er bode om thenne sag och alle andere. Forhaabendis mig nest Gudtz hielp hans kong. maitt. jos. 308 gunstligen worde anseendis min vndskylling, och will altidt gierne findis hans naadis konge høgmechtighedtz ydmyge weluillige thiennere vtj alle tilbørlige maade mins persons well giortt mugligt kandt were.